

Tímaríðum

STOFNAÐUR 17. MARS 1917

Útgáfufélag: Tímmátt hf.
 Ritstjóri: Jón Kristjánsson
 Ritstjórnarfulltrúi: Oddur Olafsson
 Fréttastjóri: Birgir Guðmundsson
 Ritstjórn og auglýsingar: Brautarholi 1, 105 Reykjavík
 Sími: 563 1600
 Símbreyf: 55 16270
 Pósthólf 5210, 125 Reykjavík
 Setning og umbrot: Tækniheild Tímans
 Mynda-, plötugerð/prentun: Ísafoldarprentsmiðja hf.
 Mánaðaráskrift 1550 kr. m/vsk. Verð í lausasölu 150 kr. m/vsk.

Tilvistarkreppa Kvennalistans

Samtök um kvennalista hafa um árabil haft fótfestu á Alþingi og átt þar öfluga fulltrúa. Það er því ekki sanngjarnat að segja annað en að áhrif þeirra í þjóðfélaginu hafi verið nokkur, ekki síst í því að taka mál til umræðu frá sjónarhóli feminísmra og jafnréttisbaráttu. Ekki er vafi á því að tilvist Kvennalistans hefur einnig haft áhrif á innra starf annarra stjórnmálaflokkra og aukið hlut kvenna að þeim.

Hins vegar eru samtökin nú í slæmri tilvistarkreppu. Eftir mikil fylgistarap í kosningum síðastliði voru eru adeins þrír þingmenn á Alþingi fyrir Kvennalistann, og er þingflokkur hans sá minnsti á Alþingi. Þótt hann sé skipaður ágætlega hæfum einstaklingum, verður róðurinn miklu þyngri heldur en var.

Landsfundur Kvennalistans, sem haldinn var um síðustu helgi, bar merki þessarar tilvistarkreppu. Stjórnmálaflokkur þar sem umræðan sýnist fyrst og fremst um það hvort hann eigi tilverurétt eða ekki, er í verulegum vanda. Þannig var það að fundi Kvennalistans. Þó vafalaust hafi verið ályktad þar um hin ýmsu mál, sem efst eru á baugi í þjóðfélaginu, snýst umfjöllunin um fundinn fyrst og fremst um deilur um hvort Samtök um kvennalista eigi sér sjálfstæðan tilverurétt í framtíðinni.

Það er verðug spurning til íhugunar og svara hvers vegna svona er komið. Þar kemur margt til. Flokkurinn er í eðli sínu þrengri en aðrir stjórnmálaflokkar, þar sem hann er byggður upp með kvennabaráttuna eina í huga og leyfir adeins framboð kvenna. Þessi baráttá gengur einnig þvert á þá stjórnmálahefð að forustan sé skilgreind og sýnilig með formanni og varaformanni. Sterkir einstaklingar innan Kvennalistans, sem viðsulega hefur verið völ á, hafa ekki notið sín með sama hætti og hjá öðrum stjórnmálaflokkum vegna útskipta og losaralegs skipulags á toppnum. Sýnt er að grasaðarfyrríkomulagið er flokknunum fjötur um fót.

Þar að auki hefur Kvennalistinn tekið nokkuð þrónga afstöðu í ýmsum málum sem ofarlega eru á baugi í þjóðfélaginu. Þar hafa forustumenn hans óneitanlega sigt upp að hlið Alþýðubandalagsins í afstöðu til ýmissa þjóðmála. Þar má nefna afstöðu til samstarfs við erlend ríki, afstöðu til öruggis- og varnarmála og afstöðu til stóriðju. Þegar þetta bætist við þau takmörk, sem feminísmi setur, leidir það til þess, við númerandi aðstæður að minnsta kosti, að flokkurinn fær ekki fjöldafylgi.

Þingmenn Kvennalistans hafa lagt ýmsum góðum málum lið, en þrátt fyrir það hefur ekki tekist að höða til fjöldans. Það er sú alvarlega staðreynd, sem við blasir nú og landsfundurinn hefur dregið enn skýrar fram í dagsljósið.

Pólítisk endurvinnsla

Landsfundur Kvennalistans um helgina hlýtur að teljast til meiriháttar pólítískra tíðinda, því sjaldgæft er að sjá tilþripi að hætti japanskra samræja meðal íslenskrar stjórnmálamannana. Pólítisk fjölda-harakiri var framð á Nesjavöllum á þessum landsfundi þar sem Kvennalistinn bar á tog tilvistarkreppu sína og tilgangleysi í stjórn-máum. Efi kvennalistakvenna um pólítísku stöðu sína er kominn á það stig, að þær telja sér ekki einu sinni fært að haldla sílum umræðum innan hreyfingarárnar og því er þetta tilgangleysi rætt feimíslaustr fyrir opnum tjöldum. Hafi Kvennalistinn átt erindi og von í íslenskri pólítík, á hann það varla lengur, eftir að hafa opinberað vanda sinn svo eftirminnilega. En það var þó hiklaust rétt ákvörðun að opna umræðuna með þessum hætti, því augljóst var að Kvennalistakonur sjálfar gengu til þessa fundar sannferðar um að tímarnir væru breyttir og umboð þeirra í pólítík væri ekki það sama og áður. Þær voru því sjálfar búnar að komast að því að Kvennalistinn í númerandi mynd væri í raun fullnýttur og það væri eingöngu spurning um hvernig afgöngunum yrði ráðstafað.

Hvers konar endurvinnsla?

Kjörord fundarins var „Kvennapólítík — hvað nú?“, en hefði í raun átt að vera: „Kvennalistinn — hvers konar

endurvinnsla?“

Landsfundurinn snerist nefnilega upp í það að vera allsherjarum-ræða um pólítísku endurvinnslu á Kvennalistum, hvort heldur ætti hreinlega að urða hræð, þynna það út og dreifa því á gómu flokkana, eða pressa saman einhværn kvennapólítískan sorpbagga, þar sem nokkrir feminískir karlar yrðu baggadir með, en sem héldi áfram að þvælast fyrir í flokkakerfinu. Þá virðist viðtækari endurvinnsla líka hafa verið

GARRI

mikið í umræðunni, þar sem kvennalistakonur næðu að draga A-flokkana með sér inn í endurvinnsluferli sem endaði í einhvers konar krataflokk i

jafnvæl R-lista á landsvísu.

Slikar hugmyndir eru raunar búnar að vera í gangi nokkuð lengi og marga dreymir um að fá Ingibjörgu Sólrúnuna sem leitoga fyrir sílu að landsvísu. Það gerist þó varla á þessu kjörtímbili borgarstjórnar í Reykjavík, enda hefur borgarstjórin hvatvislega slegið á þessar vangaveltur. Það er líka skynsamlegt af henni að stofna ekki í voda því samstarfi, sem er í Reykjavík, með ótmábaerum yfirlýsingum, því þrátt fyrir allt er borgarstjórn Reykjavíkur eini vettvangurinn þar sem Kvenna-

listinn, með samfylkingunni R-listanum, hefur ápreisanleid völd. Hins vegar er örtrulegt að A-flokarnir séu tilbúnir að samþykka þá tímasetningu að ganga inn í endurvinnslu núna bara vegna þess að það henta Kvennalistum. Þvert á móti hefur samningsstáða gömlu flokkanna batnад verulega um helgina og þeir eru líklegir til að finna ýmis tormerki að því að rjúka í sílum pólítísku uppstokkun einmitt núna.

Í öngum sínum

Það horfir því ekki vænlega hjá Kvennalistum um þessar mundir og hver höndin upp á móti annarri um það hvernig beri að ráðstafa þessum pólítísku úrgangi. Margir, þar á meðal kvennalistakonur sjálfar, hafa orðið til þess að gagnrýna að ekki hafi fengist niðurstöða í málid á fundinum um helgina, en sílik gagnrýni er að sjálfssögðu ekki með öllu sanngjörnum. Það er audvitað stórt stökk fyrir stjórnmálahreyfingu að koma út felum og viðurkenna að þetta sé búið að vera. Það á því að sýna Kvennalistum þá tililtsemi að hann hafi gott ráðrúm til að ákveða hvernig endurvinnslu hann fer i.

Málum þessum var visad til umræðu úti í hinum ýmsu öngum Kvennalistans um landið. Sílik málsméder er rökrött, enda undirstrikar hún að Kvennalistinn er í öngum sinum þessa dagana.

Garri